

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

30. TÝDEN (20.7.2026)

Kateřina Kovaříková a Kamil Holý

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Ve 30. týdnu je na polích poměrně klid. Krytonosci zmizeli a dřepčící (i olejkoři) se sice vyskytují, ale v celkem rozumných počtech. Konečně byly záchyty osenice polní v lapácích, a to na všech sledovaných lokalitách. Zápředníček také létá, avšak housenky nenalezeny. Aktuálně probíhá líhnutí molice vlašovičnickové z pupárií, takže lokálně je velmi početná a posklizňové zbytky brukví by se měly co nejdříve zapravit. Znovu se místy objevují kolonie mšice zelné. Zároveň se v porostech vyskytují parazitoidi mšic (mšicomaři) a predátoři (sluněčka).

Brukvovitá zelenina - momentálně nejpočetnější je molice vlašovičnicková, která se líhne z pupárií. Dřepčící se vyskytují - obvykle tak 1-2 jedinci na rostlinu (i méně). Krytonosci a blýskáčci na sledovaných lokalitách vidět nebyli. Dospělci zápředníčka polního a bělásek řepový poletují v porostech, ale housenky se najít nedaří, i když občas je vidět nějaký ten žír. Na Litoměřicku znovu vyskočila mšice zelná, která je dobře ukrytá v zelí a může mít i početnější kolonie. Bylo by dobré zkontrolovat konkrétní výsadby a případně ošetřit.

Ostatní zelenina - nejvíce jsou vidět třásněnky (cibule, celer). Cibule má viditelně poškozenou nať. V chřestu bylo nalezeno několik klopusek, ale početnost byla velmi nízká. Při silném výskytu mohou být nebezpečné na máku a slunečnici. Mandelinky mají letos dobrý rok a hojně se vykytují všude, kde není ošetřeno. Například na plevelných bramborách v rámci jiných plodin. Při nedostatečném ošetření brambor - holožírů. Osenice je široce polyfágní a je nebezpečná zejména pro zeleninu z přímých výsevů v pozdním létě. Housenky jsou přes den zalezlé v půdě a velmi obtížně se monitorují.

Riziková: **molice vlašovičnicková**, **mšice zelná**, třásněnky, mandelinky

Molice vlašovičnicková

- líhnutí dospělců.

Monitoring - spodní strana listů brukvovitých zelenin, při vyrušení je vidět poletovat dospělce (velmi drobní bílí „motýlci“) v porostech.

Ochrana - komplikovaná vzhledem k výskytu na spodní straně listů lze jen obtížně zasáhnout postřikem, je potřeba přidat smáčedlo s olejem pro zvýšení účinnosti. Vhodné je zapravit posklizňové zbytky.

Mšice zelná

- stále má potenciál škodit v místech, kde se nedostane ochrana.

Monitoring - v začátku prohlédnout zejména srdéčka zelí, později spodní strana listů, stonky... na zelí je již z dálky vidět zvlněný okraj mladých lístků v hlávce

Ochrana - selektivní aficidy (při výskytu predátorů).

Zápředníček polní

- dospělci v lapácích (aktuálně se zvyšuje početnost na všech sledovaných lokalitách), vývoj je rychlý za sucha a tepla, housenky stále nezaznamenány.

Monitoring - dospělci ve feromonových lapácích nebo vizuálně na rostlinách. Zeleně zbarvené housenky na spodní straně listů.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

Krytonosci

- výskyt aktuálně závisí na lokalitě a prováděné ochraně.

Monitoring - žluté misky na dospělé, prohlídka rostlin.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Mšice

- momentálně se téměř nevyskytují.

Monitoring - prohlédnout spodní stranu listů nebo srdéčka.

Ochrana - při nízkém počtu mšic a vysokém výskytu predátorů (slunéčka, pestřenky, páteříčci aj.) funguje přirozená regulace. Při rozrůstání kolonií postřik - hodně užitečných organismů = volit selektivní aficidy (oleje apod.).

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- výskyt spolu s dřepčíkem olejkovým dle lokalit.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů, v chladu a větru se ukrývají v půdě - sledovat i míru poškození listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Třásněnky

- výskyt v různých plodinách.

Monitoring - jsou většinou ukryté mezi listy u báze. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - dle druhu cibule a době sklizně. Cibule prodáváná s listy nesmí mít výrazné poškození, cibule bez listů - nižší intenzita ošetřování, nálet bude až do podzimu.

Sviluška chmelová

- polyfágní druh, ve venkovní zelenině se přemnožuje v suchých a teplých letech. V některých oblastech již může škodit.

Monitoring - dospělci i nymfy na spodní straně listů, kde vytvářejí pavučinky. Posáté rostliny žloutnou. Malá velikost - použít lupu.

Ochrana - důležité je ošetřit spodní stranu listů akaricidy nebo oleji.

Monitoring - zjišťovat přítomnost a líhnutí vajíček na rostlinách.

Ochrana - při nízkém výskytu se spoléhá na přirozenou regulaci. Kladení vajíček zabrání zakrytí porostu textilií. Ošetření se provádí při překročení prahu škodlivosti na housenky nižších instarů.

Užitečné organismy

- aktuálně hojná slunéčka (dospělci), mšicomaři, pavouci, pestřenky, vajíčka zlatooček.

Bělásek řepový

- dospělci poletují v porostech, kladení vajíček, výskyt housenek.

Při bližším pohledu jsou vidět prasklá prázdná puparia, odkud se vylíhnuly molice.

Polyfágní škůdci. Klopuška (vlevo) a osenice (vpravo - dospělec v lapáku).

Dřepčík olejkový při své oblíbené činnosti „okénkování“ listu zeli.

Slunéčko východní (vlevo) je sice invazní, ale z hlediska predátora mšic a jiných drobných škůdců odvádí dobrou práci. Od domácího slunéčka (vpravo) se liší, mimo jiné, barvou štítu.

Vosík - vose podobný predátor loví housenky, mouchy a další drobný hmyz.

Mšicomar je drobný lumčík. Je to parazitoid (zabíjí hostitele), naklade vajíčko přímo do těla mšice, kde se vyvine larva, která žere hostitele zevnitř, zakuklí se a nakonec vyletí vykousaným otvorem ven a zanechá tzv. mumie (malý obrázek).